

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest jednym z pięciu głównych funduszy, poprzez które Unia Europejska wspiera rozwój społeczno-gospodarczy wszystkich krajów członkowskich. Jego zasoby finansowe inwestuje się w ludzi. Szczególnie tych, którzy mają trudności ze znalezieniem pracy.

Środki z Europejskiego Funduszu Społecznego będą wykorzystywane na dwóch poziomach: krajowym i regionalnym. Na poziomie krajowym funkcjonuje jeden Program Operacyjny - Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), który otrzymał 4,4 mld euro, co stanowi ok. 34% ogółu środków. Pozostałe ponad 66% zostało rozdzielone między 16 programów regionalnych. Taka decentralizacja zarządzania ma na celu przybliżenie decyzji o finansowaniu projektów do ich głównych odbiorców tak, by jak najlepiej zaspokoić potrzeby regionów i ich społeczności.

Główne cele Europejskiego Funduszu Społecznego

EFS wspiera dążenie do wysokiego poziomu zatrudnienia i wysokiej jakości miejsc pracy, poprawę dostępu do rynku pracy oraz mobilność geograficzną i zawodową pracowników. Ułatwia im dostosowanie się do zmian w przemyśle oraz w systemach produkcyjnych koniecznych dla zrównoważonego rozwoju. Zachęca do wysokiego poziomu kształcenia i szkolenia dla wszystkich oraz wspiera przechodzenie młodych ludzi z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia, zwalcza ubóstwo, wzmacnia włączenie społeczne, oraz wspiera równość płci, niedyskryminację i równe szanse.

Dla kogo są projekty?

W centrum działań EFS zawsze są ludzie. Projekty wspierane przez Europejski Fundusz Społeczny są kierowane do różnych grup społecznych. Specyfiką EFS jest, że występują tu dwa rodzaje beneficjentów: beneficjenci (projektodawcy) oraz grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia (uczestnicy projektów).

- **Beneficjentami** są m.in. różnego typu organizacje pracowników i pracodawców, organizacje pozarządowe i charytatywne, uczelnie, organy administracji rządowej i samorządowej, instytucje publiczne i prywatne, związane z edukacją, służbą zdrowia itp. oraz przedsiębiorstwa. To one biorą udział, a następnie realizują projekty.
- **Grupą docelową/ostatecznymi odbiorcami wsparcia** są uczestnicy realizowanych projektów, zazwyczaj osoby prywatne, ale też firmy i organizacje. W ramach przyjętych przez

Polskę celów głównymi beneficjentami będą w latach 2014-2020 osoby bezrobotne i niepracujące, zwłaszcza młode do 29 roku życia, nie uczące się, zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym społeczność romska, osoby niepełnosprawne, samotnie wychowujące dzieci i rodziny wielodzietne. Uczestnikami projektów będą mogły być również kobiety, osoby starsze poszukujące pracy lub pragnące zwiększyć swą wiedzę, przedsiębiorcy i ich pracownicy, zwłaszcza właściciele i zarządzający mikro i małymi przedsiębiorstwami. Poza tym, dużą grupę będą stanowić naukowcy, profesorowie, studenci, nauczyciele i uczniowie, a także urzędnicy, pracownicy służby zdrowia i urzędów pracy.

Rodzaje działań finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Na poziomie krajowym wsparcie będzie dotyczyło ram instytucjonalnych oraz wprowadzanych reform, a także priorytetowych obszarów, które mają charakter ogólnopolski, takich jak: wsparcie osób młodych, szkolnictwo wyższe, innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa. Na poziomie regionów wszystkie cele będą realizowane z punktu widzenia zaspokojenia potrzeb ich mieszkańców z uwzględnieniem specyficznej sytuacji w danym województwie. Władze regionalne przygotowały strategie rozwoju społeczno-gospodarczego do 2020 roku i na ich podstawie opracowały konkretne programy wykorzystania środków unijnych, w tym także z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Poziom krajowy

Realizacji celów na poziomie krajowym służy Program Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), na który przeznaczone jest 4,4 mld euro z Europejskiego Funduszu Społecznego. Przewidziano w nim następujące rodzaje działań:

- **Osoby młode na rynku pracy – alokacja EFS i specjalna linia budżetowa 1 757 mln euro:** realizacja działań skierowanych do ludzi młodych pozostających bez zatrudnienia w wieku 15-29 (w szczególności tych, którzy nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu, tzw. Młodzież NEET), które będą przyczyniały się do ich aktywizacji zawodowej oraz poprawy sytuacji na rynku pracy.
- **Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji – alokacja EFS 739 mln euro:** wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia strategii Europa 2020 i krajowych programów reform.
- **Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju – alokacja EFS 1 056 mln euro:** wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę.
- **Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa – alokacja EFS 670 mln euro:** realizacja działań nietypowych, innowacyjnych, ponadnarodowych, prowadzących do wypracowania rozwiązań w celu ich przetestowania przed przejściem do fazy wdrożenia, które w większości

przypadków będzie miało miejsce na poziomie regionalnym, a także realizacja programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

- **Wsparcie dla obszaru zdrowia – alokacja EFS 301 mln euro:** realizowane będą m.in. działania dotyczące wdrożenia i rozwoju programów profilaktycznych w zakresie chorób negatywnie wpływających na zasoby pracy, dedykowanych osobom w wieku aktywności zawodowej oraz wdrożenie działań pro jakościowych i rozwiązań organizacyjnych w systemie ochrony zdrowia ułatwiających dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług zdrowotnych.
- **Pomoc techniczna – alokacja EFS 164 mln euro.**

W ramach wszystkich powyższych obszarów i działań PO WER będzie pośrednio realizowany także cel włączenia społecznego oraz walki z ubóstwem i dyskryminacją. Zatrudnienie i wzrost kwalifikacji okazuje się bowiem najskuteczniejszym sposobem zagwarantowania ludziom bezpieczeństwa finansowego, niezależności oraz poczucia godności i przynależności.

Poziom regionalny

Realizacji celów Europejskiego Funduszu Społecznego w regionach służyć będą działania, które bezpośrednio odnosić się będą do beneficjentów. W ramach **16 Regionalnych Programów Operacyjnych** kontynuowane będą działania z zakresu aktywnego poszukiwania pracy i podnoszenia kwalifikacji zawodowych bezrobotnych i osób poszukujących pracy, a także osób znajdujących się w trudnej sytuacji i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Nadal dofinansowywane będą działania ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości wśród osób powyżej 29 roku życia, m.in. na tworzenie przedsiębiorstw społecznych dających nowe miejsca pracy, a szkolenia pozwolą uzyskać umiejętności potrzebne na rynku pracy.

Istotną rolę na poziomie regionów odgrywają działania mające na celu poprawę dostępu do edukacji, poprawę jakości kształcenia i szkoleń. Intensywnym wsparciem zostaną objęte szkoły m.in. w zakresie kształcenia i doskonalenia nauczycieli, wyrównywania szans edukacyjnych uczniów i doposażenia bazy dydaktycznej i naukowej szkół. Władze regionalne i lokalne będą mogły skorzystać z dofinansowania z EFS w projektach poprawiających sprawność funkcjonowania instytucji oraz świadczonych usług. Istotną rolę odgrywać będzie wdrożenie technologii informatycznych oraz inicjatyw związanych z e-administracją, pozwoli bowiem na zwiększenie dostępu obywateli do informacji i lepszej ich obsługi przez władze lokalne.

Oczekiwane rezultaty

- Dzięki podejmowanym działaniom w ramach EFS osoby pozostające w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, będą miały większe szanse na aktywne zaistnienie na rynku pracy.

- Środki EFS przyczynią się do zmniejszenia bezrobocia, w tym ukrytego bezrobocia na obszarach wiejskich poprzez działania na rzecz reorientacji zawodowej rolników i członków ich rodzin, wsparcie zatrudnienia młodych oraz tworzenia mikroprzedsiębiorstw.
- Lepszy dostęp do usług publicznych zostanie osiągnięty poprzez wsparcie m.in. ze środków EFS.
- Poprzez interwencje EFS osoby wchodzące na rynek pracy oraz znajdujące się na nim będą posiadały umiejętności odpowiadające w większym zakresie na potrzeby przedsiębiorców.
- Interwencje realizowane z EFS poprawią warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej. W wyniku interwencji skróceniu ulegnie czas wydawania i egzekwowania wyroków sądowych i decyzji administracyjnych. Zwiększenie racjonalności wykorzystania zasobów sądownictwa poprawi dostęp do sądów. Dzięki zmianom legislacyjnym w obszarze planowania przestrzennego skróceniu ulegnie proces inwestycyjny. Interwencje wpłyną na polepszenie otoczenia działalności przedsiębiorstw i podniesienie jakości zarządzania strategicznego.

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/europejski-fundusz-spoeczny/przeczytaj-o-europejskim-funduszu-spoecznym/>

<https://www.power.gov.pl/>

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Głównym celem PO WER jest wzrost poziomu zatrudnienia oraz spójności społecznej, a także poprawa funkcjonowania administracji publicznej. Interwencja podejmowana z poziomu krajowego koncentrować się będzie przede wszystkim na rozwiązaniach systemowych, projektach pilotażowych oraz działaniach o zasięgu ogólnokrajowym. PO WER podejmie interwencję w zakresie czterech głównych celów tematycznych:

- Wspierania zatrudnienia i mobilności pracowników;
- Wspierania włączenia społecznego i walki z ubóstwem;
- Inwestowania w edukację, umiejętności i uczenia się przez całe życie;
- Wzmacniania potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

Program Wiedza Edukacja Rozwój jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz ze środków specjalnej linii budżetowej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (*Youth Employment Initiative – YEI*), a także z budżetu państwa. Na realizację Programu przeznaczone zostanie ponad 5,4 mld euro, w tym ponad 2 mld euro na wsparcie osób młodych.

Program wspiera aktywizację osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, szkolnictwo wyższe, innowacje społeczne, mobilność i współpracę ponadnarodową, a także reformy w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia.

Obszary wsparcia to:

Osoby młode na rynku pracy

- wsparcie ludzi młodych do 30 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu poprzez m.in. pomoc w zakresie określenia ścieżki zawodowej, szkolenia i egzaminy, staże, praktyki, subsydiowane zatrudnienie, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcie w zakresie mobilności międzysektorowej i geograficznej. Integralną częścią działań wspierających osoby młode jest [Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych](#).

Poprawa efektywności wybranych polityk publicznych

- np. działania wspierające rozwój przedsiębiorstw i ich pracowników, modernizacja instytucji rynku pracy, poprawa jakości działań skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz zwiększenie ich szans na zatrudnienie, rozwój ekonomii społecznej, podnoszenie jakości systemu oświaty rozwój edukacji, usprawnienie procesu stanowienia prawa i działania wymiaru sprawiedliwości, podnoszenie jakości usług administracyjnych.

Rozwój szkolnictwa wyższego

- np. zapewnienie kształcenia odpowiadającego potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa, podniesienie jakości studiów doktoranckich, zwiększenie otwartości i mobilności międzynarodowej, poprawa jakości dydaktyki i systemów zarządzania kształceniem.

Innowacje społeczne

- dotyczące wszystkich obszarów wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego (np. wypracowanie i przetestowanie nowych, skuteczniejszych rozwiązań istniejących problemów w obszarze rynku pracy, integracji społecznej, kształcenia przez całe życie, zdrowia oraz modernizacji administracji publicznej).

Rozwój współpracy ponadnarodowej

- polskich podmiotów z partnerami zagranicznymi (np. wypracowywanie nowych rozwiązań lub adaptowanie w Polsce rozwiązań, które z powodzeniem stosowane są przez inne państwa).

Realizacja programów mobilności ponadnarodowej

- w celu wzmocnienia kompetencji zawodowych i kluczowych uczestniczących w nich osób (np. projekty komplementarne z programem Erasmus+, dotyczące aktywizacji zawodowej osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym lub skierowane do osób zaangażowanych w kreowanie lub wdrażanie polityk publicznych).

Wsparcie dla obszaru zdrowia

- np. programy profilaktyczne, kształcenie kadr medycznych, poprawa efektywności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.

Podział środków na osie priorytetowe:

- I Osoby młode na rynku pracy - 2 035 mln euro;
- II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji - 878 mln euro;
- III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju - 1 253 mln euro;
- IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa - 711 mln euro;
- V Wsparcie dla obszaru zdrowia - 357 mln euro;
- VI Pomoc techniczna - 195 mln euro.

Na lata 2014-2020 w programie Wiedza Edukacja Rozwój przewidziane są m.in. następujące formy wsparcia.

Szkolenia

Szkolenia mogą odbywać się w formule stacjonarnej lub on-line, w formie e-learningu.

Ze względu na zakres treści szkolenia dzielą się na:

- ogólne – szkolenie teoretyczne lub praktyczne, prowadzące do zdobycia przez pracownika uniwersalnych kwalifikacji, które będzie mógł wykorzystać zarówno na stanowisku pracy obecnie zajmowanym, jak również na przyszłych,
- specjalistyczne – szkolenie teoretyczne lub praktyczne, prowadzące do zdobycia przez pracownika kwalifikacji bezpośrednio przydatnych na obecnym stanowisku pracy, powiązanych ze specyfiką tego stanowiska, których nie będzie mógł wykorzystać przy podjęciu zatrudnienia w innym przedsiębiorstwie lub na innych polach działalności zawodowej.

Doradztwo

Jako doradztwo określa się:

- pomoc i kierowanie rozwojem umiejętności lub kompetencji osoby, w określonej dziedzinie związanej z wykonywanym zawodem, w szczególności jeżeli jest powiązana z zakresem tematycznym szkoleń. Doradztwo jest prowadzone indywidualnie przez doradcę, polega na relacjach 1 do 1: doradca – odbiorca lub
- pomoc dla beneficjenta pomocy (np. przedsiębiorcy, osoby bezrobotnej, itp.) powiązana tematycznie z dofinansowanym projektem szkoleniowym lub zorientowaną na wsparcie systemu rozwoju kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwie.

Dotacje

Środki bezzwrotne przekazywane na realizację projektów wpisujących się w cele i specyfikę programu. W programie Wiedza Edukacja Rozwój dotacje będą dostępne, w ramach projektów, jako jeden z instrumentów aktywizacji zawodowej osób młodych w ramach Priorytetu I *Osoby młode na rynku pracy*.

Instrumenty zwrotne

Instrumenty zwrotne to alternatywa dla dotacji. W PO WER z instrumentów zwrotnych, w tym pożyczek, poręczeń oraz social venture capital będą mogły skorzystać podmioty ekonomii społecznej.

Praktyki, staże, kursy

Są to narzędzia wspomagające osoby z problemami na rynku pracy. Kursy służą przekazaniu wiedzy i umiejętności poszukiwanych przez pracodawców. Praktyki i staże umożliwiają zdobycie doświadczeń zawodowych.

Zatrudnienie subsydiowane

Forma wsparcia dla pracodawców i pracowników. Przedsiębiorcom stwarza możliwość przyjęcia dodatkowego pracownika, bez obciążenia kosztami zatrudnienia. Pracownicy mają możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego.

Programy mobilnościowe

Na poziomie regionalnym jest to wsparcie dla osób z problemami na rynku pracy, którym udało się znaleźć zatrudnienie w znacznej odległości od miejsca zamieszkania (powyżej 50 km). Ma ono formę dodatku / grantu ułatwiającego przeorganizowanie życia w sposób umożliwiający podjęcie i utrzymanie zatrudnienia.

W wymiarze ponadnarodowym programy mobilności służą nabyciu nowych umiejętności i kompetencji oraz ich doskonaleniu, a także zdobyciu doświadczenia zawodowego przez osoby na różnym etapie kształcenia i kariery zawodowej. Przyczyniają się również do poprawy jakości funkcjonowania, w tym udoskonalenia metod pracy i zarządzania, podmiotów prywatnych i publicznych.

Przykładowymi typami programów są:

- programy mobilności ponadnarodowej na zasadach określonych dla programu Erasmus+ obejmujące m.in. staże, praktyki, wymianę studentów,
- programy mobilności ponadnarodowej obejmujące m.in. staże, praktyki, wymianę pracowników, job-shadowing.

Badania i analizy

Opracowania służące diagnozie problemów oraz formułowaniu propozycji ich rozwiązań. W programie Wiedza Edukacja Rozwój zakres tematyczny dotyczy głównie zjawisk na rynku pracy oraz edukacji w odniesieniu do rynku pracy.

Ze wsparcia programu Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) możesz korzystać na dwa sposoby – jako realizator lub uczestnik projektów.

Kto może występować o dotację?

Projekty w ramach PO WER są realizowane w dwóch podstawowych trybach:

- Pozakonkursowym, w którym projekty realizowane są przez dokładnie określonych beneficjentów precyzyjnie wskazanych w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO WER,
- Konkursowym, w którym o dofinansowanie mogą się ubiegać wszystkie formy prawne zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń, oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi urzędowe rejestry i systemy informacyjne administracji publicznej (Dz. U. Nr 69, poz. 763, z późn. zm.).

Dla kogo projekty?

Grupy docelowe czyli ostateczni odbiorcy wsparcia w ramach realizowanych projektów to m.in.:

- osoby młode, w tym niepełnosprawne, do 30 roku życia bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (tzw. kategoria NEET),
- pracownicy administracji publicznej,
- jednostki samorządu terytorialnego (w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej) i ich pracownicy,
- instytucje pomocy i integracji społecznej i ich pracownicy,
- absolwenci szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe,
- pracownicy systemu oświaty,
- placówki doskonalenia nauczycieli,
- biblioteki pedagogiczne,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- kadry medyczne,
- społeczność romska,
- osoby odbywające karę pozbawienia wolności,
- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa i ich pracownicy,
- podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społeczne i ośrodki wsparcia,
- osoby chcące założyć przedsiębiorstwa ekonomii społecznej,
- szkoły i placówki oświatowe różnego typu,
- uczelnie i jednostki naukowe,
- osoby uczestniczące w kształceniu na poziomie wyższym (w tym studenci niepełnosprawni),
- osoby w wieku aktywności zawodowej, w większości ze zidentyfikowanych grup największego ryzyka,
- osoby niesamodzielne, w tym starsze,
- pacjenci,
- partnerzy (w rozumieniu art. 5 rozporządzenia ogólnego oraz art. 3 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 240/2014 w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych), w tym partnerzy społeczni w rozumieniu PO WER (Reprezentatywne organizacje pracodawców i pracowników w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.) oraz branżowe i regionalne organizacje pracodawców i pracowników w rozumieniu ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235, z późn. zm.), ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 979, z późn. zm.) i ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 167).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego (RPO WP) na lata 2014-2020 to najważniejszy instrument polityki rozwoju regionu dla obecnej perspektywy finansowej.

Program stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby regionalne, wynikające z analizy barier i potencjałów województwa podkarpackiego uwzględniając przy tym pożądane kierunki interwencji, określone w unijnych, krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych. Na realizację Programu zostanie przeznaczony 2 114,2 mln euro, z czego EFRR stanowi 1 519,5 mln euro, natomiast EFS 594,7 mln euro. Środki z obu funduszy będą się uzupełniać i pozwolą na bardziej kompleksowe działania.

Główne wyzwania

Celem głównym RPO WP jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa.

Osiągnięcie tego celu będzie następować poprzez działania służące m.in. wzmocnieniu dostępności regionu, podnoszeniu jego konkurencyjności, wspieraniu innowacyjności, poprawie stanu środowiska naturalnego, kulturowego, zwiększaniu spójności przestrzennej i społecznej, jak również przeciwdziałaniu bezrobociu i wykluczeniu społecznemu, integracji społecznej oraz podnoszeniu poziomu edukacji.

Cele polityki spójności

Podstawą wyboru celów tematycznych polityki spójności na lata 2014-2020 realizowanych w ramach RPO WP, są przede wszystkim zapisy Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2020, w której określone zostały obszary koncentracji potencjałów i barier rozwojowych regionu na tle strategicznych kierunków rozwoju.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 wyznaczone przez Komisję Europejską cele tematyczne uporządkowane zostały w 10 osiach priorytetowych.

<http://rpo.podkarpackie.pl/index.php/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/poznaj-zasady-dzialania-programu/co-mozna-zrealizowac>

Spis treści

- [Co można zrealizować?](#)
- [Oś priorytetowa 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka](#)

- [Oś priorytetowa 2. Cyfrowe Podkarpackie](#)
- [Oś priorytetowa 3. Czysta energia](#)
- [Oś 4. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kult.](#)
- [Oś priorytetowa 5. Infrastruktura komunikacyjna](#)
- [Oś priorytetowa 6. Spójność przestrzenna i społeczna](#)
- [Oś priorytetowa 7. Regionalny rynek pracy](#)
- [Oś priorytetowa 8. Integracja społeczna](#)
- [Oś priorytetowa 9. Jakość edukacji i kompetencji w regionie](#)
- [Oś priorytetowa 10. Pomoc techniczna](#)